

Uddrag af lov om offentlige veje

(Vejloven)

Lovbkg. nr. 421 om offentlige veje m.v. af 25. april 2023

Kapitel 10

Ekspropriation og taksation

Ekspropriationsmyndigheder

§ 94. Ekspropriation til kommunale vejanlæg sker efter reglerne i dette kapitel.

Stk. 2. Transportministeren kan efter en vejmyndigheds begæring tillade, at ekspropriation til kommunale vejanlæg sker efter reglerne i lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom.

§ 95. Ekspropriation til statslige vejanlæg sker efter reglerne i lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom.

Stk. 2. Transportministeren kan bestemme, at ekspropriation til statsveje skal ske ved kommunal foranstaltning efter reglerne i dette kapitel.

§ 96. Vejmyndigheden kan ekspropriere til offentlig vej eller sti, når det er nødvendigt af hensyn til almenvellet. Det samme gælder, når en ekspropriation til private veje og stier er nødvendig på grund af

1) anlægsarbejder m.v. på offentlig vej, jf. §§ 48 og 97,

2) beslutninger om oprettelse eller benyttelse af adgange til offentlige veje, jf. § 50, stk. 4, § 54, og § 56, stk. 1, eller

3) beslutninger om vejadgang på grund af nedlæggelse af offentlige veje.

§ 97. Der kan eksproprieres til nyanlæg, udvidelse og ændring af bestående anlæg, tilbehør og nødvendige supplerende foranstaltninger.

Stk. 2. Der kan endvidere eksproprieres af hensyn til udnyttelse, betjening, sikring, synlighed, beskyttelse og drift af vejen. Til statslige vejanlæg kan der desuden eksproprieres til supplerende anlæg, når beliggenheden i tilknytning til vejen er af særlig betydning for trafikanterne.

§ 98. Ved ekspropriation kan der

1) erhverves ejendomsret til arealer, bygninger og indretninger, der er fast knyttet til disse, samt tilbehør hertil,

2) endeligt eller midlertidigt pålægges indskrænkninger i ejers rådighed,

3) erhverves ret til at udøve en særlig råden over den faste ejendom og

4) endeligt eller midlertidigt foretages begrænsninger i, erhverves eller ophæves brugsrettigheder, servitutrettigheder eller andre rettigheder over den faste ejendom.

Stk. 2. Ved ekspropriation til erhvervelse af ejendomsret bortfalder alle rettigheder til det eksproprierede, medmindre andet bestemmes i det enkelte tilfælde.

Stk. 3. Stiftes der ved ekspropriation rettigheder som nævnt i stk. 1, nr. 2, skal disse respekteres af andre rettighedshavere over ejendommen, medmindre andet bestemmes i det enkelte tilfælde.

Forberedelser og undersøgelser

§ 99. Vejmyndigheden har, hvis det skønnes nødvendigt, til enhver tid mod behørig legitimation og uden retskendelse adgang til en privat ejendom med henblik på at foretage jordbundsundersøgelser, opmålinger, afmærkninger og andre undersøgelser af udendørsarealer med henblik på at foretage undersøgelser og projektering af nye vejanlæg eller ændring af eksisterende vejanlæg samt klimarelaterede afværgeforanstaltninger.

Stk. 2. Vejmyndigheden skal mindst 14 dage før gennemførelsen af forberedende undersøgelser efter stk. 1 give skriftlig besked til de berørte grundejere eller brugere. Hvis dette ikke er muligt, skal oplysning om de forberedende undersøgelser offentliggøres i lokale medier el.lign.

Stk. 3. Vejmyndigheden kan under samme betingelser, som er nævnt i stk. 1, lade foretage arkæologiske forundersøgelser.

Stk. 4. Vejmyndigheden skal mindst 28 dage før gennemførelsen af arkæologiske forundersøgelser efter stk. 3 give skriftlig besked til de berørte grundejere eller brugere. Hvis dette ikke er muligt, skal oplysning om de arkæologiske forundersøgelser offentliggøres i lokale medier el.lign.

Stk. 5. Erstatning for skader og ulempe, som påføres ved undersøgelser efter stk. 1 og 3, fastsættes efter § 103. I tilfælde af uenighed mellem skadelidte og vejmyndigheden indbringes erstatningsspørgsmålet for de taksationsmyndigheder, der er nævnt i §§ 105 og 106.

Stk. 6. Taksationsmæssige spørgsmål, der angår statsveje, herunder planlagte statsveje, behandles af de myndigheder, der er nævnt i lov om fremgangsmåden ved ekspropriation

vedrørende fast ejendom, medmindre transportministeren bestemmer andet.

Ekspropriationens gennemførelse

§ 100. Vejmyndigheden skal afholde en åstedsforretning, inden ekspropriation besluttet.

Stk. 2. Inden åstedsforretningen skal vejmyndigheden udfærdige en arealfortegnelse og en ekspropriationsplan.

Stk. 3. Arealfortegnelsen og ekspropriationsplanen skal bl.a. indeholde oplysning om den omtrentlige størrelse af de berørte arealer og en kort angivelse af de ændringer i de bestående forhold, som ekspropriationen vil medføre for ejendommene.

Stk. 4. Arealfortegnelsen og ekspropriationsplanen skal i mindst 4 uger før åstedsforretningen være offentligt tilgængelige.

Stk. 5. Vejmyndigheden skal med mindst 4 ugers varsel offentliggøre tid og sted for åstedsforretningen. Vejmyndigheden skal med mindst 4 ugers varsel skriftligt indkalde de ejere og brugere, som fremgår af arealfortegnelsen, og andre, der må skønnes at have en retlig interesse på grund af den planlagte ekspropriation. Den del af arealfortegnelsen, der vedrører den pågældende ejers eller brugers ejendom, skal vedlægges indvarslingen.

§ 101. Ved åstedsforretningen skal mindst 1 medlem af den kommunalbestyrelse, der er vejmyndighed, deltage. Åstedsforretningen skal ledes af et medlem af kommunalbestyrelsen. Der skal føres protokol over åstedsforretningen.

Stk. 2. Ved åstedsforretningen skal der redegøres for den planlagte ekspropriation og dens omfang. Der skal over for hver enkelt fremmødt redegøres for, hvordan de planlagte foranstaltninger vil berøre vedkommendes ejendom eller rettigheder, herunder hvordan adgangsforhold og afskærte arealer skal reguleres.

Stk. 3. Vejmyndigheden kan under åstedsforretningen fremsætte forslag til erstatningens fastsættelse. Hvis der under åstedsforretningen indgås aftale om erstatningens størrelse eller andre forhold i forbindelse med den planlagte ekspropriation, skal disse indføres i protokollen. Forslag til erstatningens fastsættelse fremsættes under forbehold for ekspropriationens gennemførelse og vejmyndighedens endelige godkendelse. Det samme gælder aftaler indgået under åstedsforretningen.

Stk. 4. Ejere, brugere eller andre, der direkte eller indirekte berøres af den planlagte ekspropriation, har ret til under åstedsforretningen, eller inden for en frist på 4 uger efter åstedsforretningen er afholdt, at fremkomme med bemærkninger til den planlagte ekspropriation, til at fremsætte forslag til ændringer og til at fremsætte de synspunkter, som de mener bør have indflydelse på erstatningens fastsættelse.

Ekspropriationsbeslutning

§ 102. Vejmyndigheden kan træffe ekspropriationsbeslutning, når fristen efter § 101, stk. 4, er udløbet.

Stk. 2. Ekspropriationsbeslutning kan dog træffes inden udløbet af den i § 101, stk. 4, nævnte frist, hvis ekspropriationen må anses for ubetydelig i forhold til den berørte ejendoms størrelse og værdi og der under åstedsforretningen er opnået tilslutning fra samtlige berørte ejere, brugere og andre, der direkte eller indirekte berøres af den planlagte ekspropriation.

Stk. 3. Klage over vejmyndighedens ekspropriationsbeslutning afgøres af transportministeren, jf. § 132, stk. 2.

Stk. 4. Ekspropriationen og foranstaltninger til dens gennemførelse må ikke iværksættes før klagefristens udløb, jf. § 132, medmindre dette er accepteret af de berørte ejere og brugere.

Stk. 5. Vejmyndigheden kan, i forbindelse med at den meddeler ekspropriationsbeslutningen, fremsætte forslag til erstatning, hvis der ikke inden ekspropriationsbeslutningen er indgået aftale om erstatningens størrelse. Forslaget skal da indeholde oplysning om, at erstatningen vil blive fastsat af taksationsmyndighederne, hvis erstatningsforslaget ikke accepteres. Vejmyndigheden fastsætter en frist for accept af erstatningsforslaget på mindst 4 uger. Vejmyndigheden skal oplyse om, at sagen indbringes for taksationsmyndighederne, hvis meddelelsen ikke indeholder erstatningsforslag.

Erstatningens fastsættelse

§ 103. Erstatning for ekspropriationen efter § 96 og de beredende undersøgelser, der er nævnt i § 99, fastsættes efter de almindelige erstatningsregler.

Stk. 2. En eventuel værdiforøgelse, som den tilbageblivende ejendom skønnes at opnå på grund af ekspropriationen, skal fradrages erstatningen. Erstatningen kan helt bortfalde, hvis ejendommen skønnes at opnå en fordel, der er større end det tab, der påføres ejendommen på grund af ekspropriationen.

§ 104. Ejeren af en ejendom kan kræve, at hele ejendommen bliver eksproprieret, hvis ekspropriationen medfører, at restejendommen bliver så lille eller af en sådan beskaffenhed, at det ikke skønnes hensigtsmæssigt, at den bevares som en selvstændig ejendom, eller det skønnes, at den ikke kan udnyttes på en rimelig måde. Ejeren kan tilsvarende kræve en del af ejendommen eksproprieret, hvis denne afskæres ved en vejlinje.

Stk. 2. Vejmyndigheden kan kræve hele ejendommen afstået, hvis det skønnes, at en erstatning for en ejendoms værdiforøgelse kommer til at stå i åbenbart misforhold til restejeendommens værdi.

Stk. 3. Vejmyndigheden kan kræve, at arealer, der er blevet afskåret ved vejlinjen, og som ikke kan byttes til andet areal,

skal afstås, hvis erstatningen for deres værdiforringelse eller omkostninger ved at skaffe en ny adgang til arealerne står i et åbenbart misforhold til arealernes værdi.

Stk. 4. Stk. 1-3 finder tilsvarende anvendelse, når der foretages ekspropriation af de rettigheder, der er nævnt i § 98, stk. 1, nr. 2-4.

Stk. 5. Opnås der ikke aftale med vejmyndigheden om de forhold, der er nævnt i stk. 1-4, træffes afgørelsen af de taksationsmyndigheder, der er nævnt i §§ 105 og 106.

Taksationsmyndigheder

§ 105. Til afgørelse af erstatningsspørgsmål nedsætter transportministeren taksationskommissioner og fastsætter deres forretningsområder.

Stk. 2. En taksationskommission består af 3 medlemmer. Transportministeren udnævner for en 6-årig periode 1 formand, der skal have juridisk kandidateksamen eller tilsvarende juridiske kvalifikationer af betydning for varetagelse af hvervet. Formanden vælger til den enkelte sag 2 medlemmer fra en kommunal liste, jf. stk. 3.

Stk. 3. I hver kommune udpeger kommunalbestyrelsen 2 personer, der for kommunalbestyrelsens funktionstid optages på en liste over medlemmer af den taksationskommission, som kommunen er omfattet af.

§ 106. Transportministeren nedsætter overtaksationskommissioner til at efterprøve taksationskommissionernes afgørelser og fastsætter deres forretningsområder.

Stk. 2. En overtaksationskommission består af 5 medlemmer. Transportministeren udnævner for en 6-årig periode 1 formand, der skal have juridisk kandidateksamen eller tilsvarende juridiske kvalifikationer af betydning for varetagelsen af hvervet, og 2 faste medlemmer med suppleanter. Formanden udtager til den enkelte sag yderligere 2 medlemmer fra en kommunal liste, jf. stk. 3.

Stk. 3. I hver kommune udpeger kommunalbestyrelsen 1 person, der for kommunalbestyrelsens funktionstid optages på en liste over medlemmer af den overtaksationskommission, som kommunen er omfattet af.

Stk. 4. En overtaksationskommission er beslutningsdygtig, når formanden og mindst 2 andre medlemmer er til stede. I tilfælde af stemmelighed er formandens stemme afgørende.

§ 107. Taksationskommissionerne og overtaksationskommissionerne er uafhængige instanser, der ikke er undergivet instruktioner om den enkelte sags behandling og afgørelse.

§ 108. Medlemmer af taksations- og overtaksationskommissioner skal have indsigt i vurdering af ejendomme.

§ 109. Til bistand for taksations- og overtaksationskommissionerne udpeger den enkelte vejmyndighed en landinspektør.

Stk. 2. Taksationskommissionen og overtaksationskommissionen kan under en sags behandling anmode særligt sagkyndige om at afgive vejledende udtalelser. Vederlag til de sagkyndige fastsættes af kommissionen.

§ 110. Taksationskommissionen og overtaksationskommissionen kan pålægge vejmyndigheden at betale en passende godtgørelse, når en part har haft udgifter til sagkyndig bistand.

§ 111. Taksations- og overtaksationskommissioner kan med transportministerens godkendelse antage sekretærbistand.

Stk. 2. Udgift til vederlag til formænd og sekretærer afholdes af staten. Alle andre udgifter ved kommissionernes virksomhed afholdes af vedkommende vejmyndighed.

Stk. 3. Ministeren fastsætter regler for vederlag til formænd og sekretærer for kommissioner samt til kommissionsmedlemmer.

Taksation

§ 112. Hvis der ikke er opnået aftale om erstatningens fastsættelse, skal vejmyndigheden indbringe erstatningsspørgsmålet for taksationskommissionen til afgørelse.

Stk. 2. Vejmyndigheden skal indbringe erstatningsspørgsmålet for taksationskommissionen, senest 8 uger efter at ekspropriationsbeslutningen er meddelt, eller, hvis ekspropriationsbeslutningen er påklaget, senest 4 uger efter endelig afgørelse i klagesagen.

§ 113. Rejses der krav om erstatning i forbindelse med gennemførelse af en ekspropriation af nogen, der ikke er omfattet af ekspropriationen, og er andre erstatningsspørgsmål vedrørende ekspropriationen i forvejen indbragt for taksationsmyndighederne, skal vejmyndigheden efter anmodning fra den pågældende forelægge spørgsmålet for taksationskommissionen. Taksationskommissionen kan optage sagen til påkendelse, hvis den finder sagen egnet til behandling. Hvis sagen optages til realitetsbehandling, finder bestemmelserne i §§ 114 og 115 anvendelse.

§ 114. Når sagen er indbragt for taksationskommissionen, indkaldes parterne skriftligt til møde med mindst 4 ugers varsel.

§ 115. Under mødet oplyser kommissionen de fremmødte om sagen. Parterne har herefter adgang til over for kommissionen at fremsætte deres synspunkter vedrørende erstatningens fastsættelse.

Stk. 2. Kommissionen kan tage stilling til ethvert spørgsmål om erstatning, uanset om det er fremsat af parterne. Parterne skal forinden have lejlighed til at udtale sig om disse spørgsmål.

Stk. 3. Kommissionens kendelse skal være begrundet og forholde sig til de anbringender og relevante indsigelser, som

parterne er fremkommet med. I kendelsen angives det eksproprieredes værdi i handel og vandel. Ved rådighedsindskrænkninger angives den værdiforringelse, der påføres ejendommen. Hvis der ydes erstatning for andre ulemper, der påføres ejeren af ejendommen eller andre, skal denne erstatning angives med en særlig post.

Stk. 4. Erstatningsfastsættelsen kan ske med angivelse af vilkår, når ganske særlige omstændigheder tilsiger det.

Stk. 5. Erstatningsfastsættelsen kan udskydes, når ganske særlige omstændigheder tilsiger det, dog ikke længere end til anlæggets udførelse. Hvis ejeren af en ejendom anmoder om det, skal erstatning for arealafståelse altid fastsættes straks.

Stk. 6. Kendelsen skal sendes til parterne og indeholde oplysning om muligheden for at indbringe kendelsen for overtaksationskommissionen og fristen for indbringelse.

Overtaksation

§ 116. Taksationskommissionernes kendelser kan indbringes for overtaksationskommissionerne.

Stk. 2. Taksationskommissionens kendelse skal indbringes skriftligt til taksationskommissionens formand, senest 4 uger efter at kendelsen er meddelt parten. Overtaksationskommissionens formand kan efter at have indhentet udtalelse fra den anden part beslutte at behandle en indbringelse, der er modtaget efter fristens udløb. Hvis taksationskommissionens kendelse afsiges på et møde, hvor parterne er til stede, kan indbringelse ske ved erklæring til taksationskommissionens protokol.

§ 117. For overtaksationskommissionens arbejde gælder § 115.

Stk. 2. Hvis det alene er spørgsmålet om godtgørelse efter § 110, der er indbragt for overtaksationskommissionen, kan kommissionen afgøre sagen på grundlag af skriftlige udtalelser fra parterne. Formanden kan bestemme, at sagen kan afgøres ved skriftlig forelæggelse for medlemmerne, uden at der afholdes møde.

§ 118. Kendelsen skal sendes til enhver, som har en retlig interesse i sagen, og som har anmodet om det.

Udbetaling af erstatning

§ 119. Vejmyndigheden skal uden unødigt ophold udbetale erstatning efter denne lov til de berettigede.

Stk. 2. Vejmyndigheden skal i tingbogen undersøge, om der er panthavere eller andre rettighedshavere på ejendommen.

Stk. 3. Panthavere og andre rettighedshavere, hvis ret er tinglyst, inden ekspropriationen er tinglyst, kan i prioritetsorden kræve erstatningen udbetalt. Vejmyndigheden skal oplyse eventuelle panthavere eller andre rettighedshavere om denne ret.

Stk. 4. Uanset bestemmelserne i stk. 2 og 3 kan vejmyndigheden udbetale erstatningen til ejeren af ejendommen uden samtykke fra panthavere eller andre rettighedshavere, når vejmyndigheden skønner, at ekspropriationen i forhold til ejendommens størrelse og værdi er ubetydelig og ikke indebærer nogen fare for pantesikkerheden.

§ 120. Erstatningsbeløbet forrentes fra datoen for ekspropriationsbeslutningen efter § 102. Når omstændighederne taler for det, kan et andet begyndelsestidspunkt fastsættes. Forrentningen sker med en årlig rente, der svarer til den diskonto, der er fastsat af Nationalbanken på tidspunktet for ekspropriationsbeslutningen.

Søgsmål m.v.

§ 121. Søgsmål om ekspropriation efter denne lov skal være anlagt, inden 6 måneder efter at taksationsmyndighedernes endelige afgørelse er meddelt.

Stk. 2. Afgørelser, der kan efterprøves efter §§ 116 og 132, kan ikke indbringes for domstolene, før denne klagemulighed er udnyttet.

§ 122. Transportministeren kan fastsætte nærmere regler for ekspropriationssagers behandling og for taksations- og overtaksationskommissionernes forretningsgang.

Stk. 2. Miljøministeren og justitsministeren kan hver især inden for deres område fastsætte nærmere regler om fremgangsmåden ved matrikulære, tinglysningsmæssige berigtigelser, der bliver nødvendige på grund af ekspropriationer, der er omfattet af denne lov.

Kapitel 6

Adgangsforhold til offentlige veje

§ 48. I forbindelse med anlæg af nye veje og ved ombygning af eksisterende veje skal vejmyndigheden tage stilling til, om og i hvilket omfang der kan tillades adgang til vejen fra de ejendomme, der grænser op til vejen.

Stk. 2. Vejmyndigheden skal så vidt muligt sikre ejendommen en anden fornøden vejadgang, hvis vejanlægget afbryder ejendommens hidtidige adgang til en offentlig vej eller til en del af ejendommen.

Stk. 3. En ejendom anses for at have fornøden vejadgang, selv om

1) de ændrede adgangsforhold giver ejendommen en mere afsides beliggenhed i forhold til offentlig vej, en bebyggelse eller en lokalitet,

2) en ejendom helt eller delvis afskæres fra sin hidtidige kundekreds eller

3) ejeren af ejendommen påføres fremtidige udgifter til vedligeholdelse eller renholdelse af vej.

Stk. 4. Etableres der ikke fornøden vejadgang, jf. stk. 2 og 3, har ejendommens ejer ret til erstatning efter §§ 103, 104 og 112-118.

Stk. 5. Afskæres enhver adgang til ejendommen eller en del af denne, uden at der tilvejebringes anden adgang til offentlig vej, skal vejmyndigheden overtage ejendommen helt eller delvis mod erstatning efter §§ 103, 104 og 112-118.

Stk. 6. Sager, jf. stk. 4 og 5, behandles, for så vidt angår statsveje, herunder planlagte statsveje, af de myndigheder, der er nævnt i lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom.

Stk. 7. Transportministeren kan bestemme, at en sag som nævnt i stk. 4 og 5 vedrørende en statsvej behandles af de taksationsmyndigheder, der er nævnt i §§ 105 og 106.

Kapitel 7

Udskillelse af vejareal i matriklen og hævd

§ 60. Vejmyndighedens ejendomsret til ny erhvervede vejarealer skal sikres ved arealernes udskillelse i matriklen.

Stk. 2. Hævd kan ikke vindes over offentlige veje, hvis arealer er udskilt i matriklen, medmindre denne hævd er vundet, inden vejarealet blev udskilt.

§ 61. Vejmyndigheden skal sørge for, at offentlige veje udskilles i matriklen som offentlige vejarealer, medmindre særlige forhold gør sig gældende.

Stk. 2. Nedlægges en offentlig vej, skal vejmyndigheden sørge for, at den fornødne ændring i matriklen foretages.

Stk. 3. Transportministeren kan efter forhandling med klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætte nærmere regler for vejarealers udskillelse og ændring i matriklen.